

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA

Az alapvető jogok biztosa
mint OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus

JELENTÉSE

az AJB-339/2026. számú ügyben,
a Siklósi Rendőrkapitányság II. Objektuma látogatásával
összefüggésben.
(előzményi ügy: AJB-172/2020; AJB-2116/2023; AJB-1247/2024;
AJB-1123/2025)

Érintett szerv: Siklósi Rendőrkapitányság

2026.

1. Az eljárás megindulása

A 2011. évi CXLI. törvénnyel kihirdetett, a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezmény fakultatív jegyzőkönyvének (a továbbiakban: Jegyzőkönyv) 1. cikke értelmében annak „*célja egy olyan rendszer létrehozása, amelyben független nemzetközi és nemzeti testületek – a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzése céljából – olyan helyszínekre látogatnak el rendszeresen, ahol embereket fosztanak meg a szabadságuktól.*”.

A Jegyzőkönyv 3. cikke szerint – az 1. cikkben megfogalmazott cél megvalósítása érdekében – „*minden részes állam belföldi szinten létrehoz, kijelöl vagy fenntart egy vagy több látogató testületet (a továbbiakban: nemzeti megelőző mechanizmus) a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megakadályozása érdekében.*”.

Magyarországon 2015. január 1-jétől nemzeti megelőző mechanizmusként (a továbbiakban: nemzeti megelőző mechanizmus vagy NMM) az alapvető jogok biztosja jár el, aki az említett feladatainak teljesítése során a fogvatartási helyeken a szabadságuktól megfosztott személyekkel való bánásmódot beadvány és alapvető joggal összefüggő visszásság hiányában is rendszeresen vizsgálja.¹

1.1. A nemzeti megelőző mechanizmus hatásköre

A nemzeti megelőző mechanizmus alapvető feladata, hogy a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzése céljából olyan helyeket látogasson, ahol embereket fosztanak meg a szabadságuktól.

A Jegyzőkönyv 4. cikk 2. pontja értelmében a szabadságelvonás mindennemű fogva tartást vagy bebörtönzést jelent, valamint egy személy elhelyezését olyan állami vagy magántulajdonú, őrizetbe vételi környezetben, amelyet az illető valamilyen bírói, közigazgatási vagy más hatóság utasítására önként nem hagyhat el. A Kínzás és Más Kegyetlen, Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőzési Albizottság (a továbbiakban: Megelőzési Albizottság) a Svédországban tett első látogatásáról szóló jelentésében kiemelte, hogy a rossz bánásmód megelőzését a fogva tartás első pillanatától kezdve biztosítani kell.²

1.2. A látogatás helyszíneinek kiválasztása

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 97. § h) pontja szerint fogvatartott „*akit törvény, illetőleg törvény alapján kiadott hatósági határozat alapján a szabad mozgáshoz és tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogában korlátoznak (őrizetbe vett, előzetesen letartóztatott, közbiztonsági őrizetben lévő, elfogott és előállított,*

¹ Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 39/A. § és 39/B. § (1) bekezdés

² CAT/OP/SWE/1. Report on the visit of the Subcommittee on Prevention of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment to Sweden, Introduction, 6. pont

elővezetett).”³ Az Rtv. 97. § h) pontja alapján a vizsgált rendőrségi objektumok a Jegyzőkönyv 4. cikk szerinti fogvatartási helyek.

Az NMM a Jegyzőkönyv 20. cikk e) pontjára figyelemmel, mely szerint a feladatai teljesítése érdekében a felkeresni kívánt helyeket szabadon megválaszthatja, úgy döntött, hogy a rendőrségi előállítás végrehajtásának körülményeit a Siklói Rendőrkapitányság II. Objektuma (a továbbiakban: Rendőrkapitányság, Előállító vagy Objektum) épületében vizsgálja.

1.3. A látogatások célja

Az Európa Tanács kínzás és embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzésére alakult Európai Bizottsága (a továbbiakban: CPT) magyarországi látogatásai során több alkalommal vizsgálta a rendőrségi fogvatartás körülményeit.⁴ A nemzeti megelőző mechanizmus látogatásának célja a CPT által megfogalmazott ajánlások megvalósulásának, a rendőrségi fogva tartás és az ehhez kapcsolódó fogvatartotti szállítás, valamint az előállítás körülményeinek vizsgálata volt. A nemzeti megelőző mechanizmus először 2018-ban tett látogatást az Előállítóban, majd 2023-ban ismétlődő látogatás keretében ellenőrizte a korábbiakban tapasztalt körülmények változását.

1.4. Az érintett alapvető jogok

- Az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogainak tiszteletben tartásához és védelméhez való jog: *„AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.”* [Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés]
- Az élethez és az emberi méltósághoz való jog: *„Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”* [Alaptörvény II. cikk]
- Személyes adatok védelme: *„Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez.”* [Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdés]
- A kínzás és az embertelen, megalázó bánásmód tilalma: *„Senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgátságban tartani.”* [Alaptörvény III. cikk (1) bekezdés]
- A személyes szabadság és biztonság: *„Mindenkinek joga van a szabadsághoz és a személyi biztonsághoz.”* [Alaptörvény IV. cikk (1) bekezdés]

³ Az Rtv. 97. § h) pontjának a 2023. szept. 26-27 közötti második látogatás időpontjában hatályos szövege szerint: *„fogvatartott, akit törvény vagy törvény alapján kiadott hatósági határozat alapján a szabad mozgáshoz és a tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogában a rendőrség korlátoz”.*

⁴ A testület 1994-ben mind a Gyorskocsi utcai, mind az Aradi utcai Fogdában, 1999-ben, 2003-ban, 2005-ben és 2009-ben a Központi Fogdán, 2013-ban mindkét Intézményben, 2015-ben a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányság fogdájában tett látogatást.

1.5. Az alkalmazott jogszabályok, állásfoglalások, iránymutatások

Nemzeti jogforrások:

- Magyarország Alaptörvénye;
- az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.);
- az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Emberi Jogok Európai Egyezménye);
- a Strasbourgban, 1987. november 26-án kelt, a kínzás és az embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzéséről szóló európai egyezmény kihirdetéséről szóló 1995. évi III. törvény;
- az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya kihirdetéséről szóló 1976. évi 8. törvényerejű rendelet;
- a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok elleni nemzetközi egyezmény kihirdetéséről szóló 1988. évi 3. törvényerejű rendelet;
- a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezmény fakultatív jegyzőkönyvének kihirdetéséről szóló 2011. évi CXLIII. törvény (a továbbiakban: Jegyzőkönyv);
- a látogatás időpontjában hatályos, a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény;
- a látogatás időpontjában hatályos, a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.);
- a látogatás időpontjában hatályos, a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (a továbbiakban: Szabstv.);
- az alapvető jogok biztosa és helyettesei, valamint a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság által végzett vizsgálatokkal kapcsolatos eljárásról szóló 29/2013. (VII.5.) ORFK utasítás;
- a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat);
- Az Európa Tanács Kínzásellenes Bizottsága (CPT) ajánlásainak végrehajtásáról szóló 22/2010. (OT) ORFK Utasítás (a továbbiakban: ORFK utasítás).

Nemzetközi források:

- A CPT 2. Általános Jelentése [CPT/Inf (92)];
- A CPT 12. Általános Jelentése [CPT/Inf(2002)15];
- A CPT 21. Általános Jelentése [CPT/Inf(2011)28];
- A CPT a fogvatartottak szállításáról szóló jelentése [CPT/Inf (2018) 24];
- CAT/OP/SWE/1. Report on the visit of the Subcommittee on Prevention of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment to Sweden;

- Report to the Hungarian Government on the visit to Hungary carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 1 to 14 December 1994 [CPT/Inf (96) 5];
- Report to the Hungarian Government on the visit to Hungary carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 5 to 16 December 1999 [CPT/Inf (2001) 2];
- Report to the Hungarian Government on the visit to Hungary carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 30 May to 4 June 2003 [CPT/Inf (2004) 18]
- Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 30 March to 8 April 2005 [CPT/Inf (2006) 20];
- Report to the Hungarian Government on the visit to Hungary carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 24 March to 2 April 2009. [CPT/Inf (2010) 16];
- Report to the Hungarian Government on the visit to Hungary carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 3 to 12 April 2013 [CPT/Inf (2014) 13];
- Alapelvek a nemzetközi emberi jogi szabályok alkalmazásáról a szexuális irányultsággal és nemi irányultsággal kapcsolatban [Principles on the application of international human rights law in relation to sexual orientation and gender identity, March 2007]

1.6. A látogatás módszere

A Jegyzőkönyv 4. cikke 1. pontjának értelmében az államnak a nemzeti megelőző mechanizmus látogatásait bármely, a joghatósága és ellenőrzése alatt álló helyen lehetővé kell tennie, ahol embereket valamely hatóság utasítására, kezdeményezésére, hozzájárulásával vagy elfogadásával a személyes szabadságuktól megfosztják vagy megfoszthatják.

A nemzeti megelőző mechanizmus feladatainak teljesítése körében az NMM személyesen és munkatársai útján is eljárhat.

Az Előállító látogatása előzetes bejelentés nélkül történt. A látogatócsoport a CPT útmutatásait követve, mindenekelőtt a rendőrség által fogvatartott személyeket megillető három jog érvényesülését vizsgálta: a fogvatartás tényéről a fogvatartott által kiválasztott harmadik fél (családtag, barát, konzulátus) értesítése, az ügyvédhez való jog, a fogvatartott egy általa kiválasztott orvos (a rendőrhatalóság által biztosított orvosi vizsgálaton túlmenően) vizsgálatát kérhesse.⁵

Az Alaptörvény II. cikk alapján: *„Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz.”* A szexuális irányultság és a nemi identitás része minden ember veleszületett emberi méltóságának. Miután a szexuális irányultságából vagy nemi identitásából fakadó különleges igényekkel bíró fogvatartottak (a továbbiakban: LMBTQ személyek) esetében ügyelni kell arra, hogy a fogvatartás helye *„nem teszi ki őt*

⁵ CPT/Inf (92) 3, 36. pont

erőszak, bántalmazás, fizikai, lelki vagy szexuális erőszak veszélyének”,⁶ a látogatócsoport az említett körbe tartozó személyek fogvatartási körülményeit is vizsgálta.

A látogatócsoport tagjai végigjárták az Előállító azon helyiségeit, ahol a fogvatartott megfordulhat, megtekintették azok berendezését és felszerelését. Az elhelyezés körülményeinek megfigyelése során az alábbiakra voltak tekintettel:

- az épületek és helyiségek állapota a fogvatartottak biztonsága és szükségletei szempontjából;
- az Előállítóban milyen módon biztosítják az előállított személy elhelyezését,
- a fogvatartottak elfogásának körülményei, sor került-e kényszerítő eszköz alkalmazására;
- a fogvatartottak szállításának körülményei;
- a fogvatartottak tájékoztatása az előállító helyiségbe történő elhelyezéskor.

A látogatócsoport tagjai a fogvatartottakra vonatkozó iratokba betekintettek, egyes iratokról fénymásolatot kaptak, néhány irat a látogatást követően került megküldésre.

Az NMM munkatársai az Előállító személyzetének tagjait és a fogvatartottakat bizalmas körülmények között meghallgatták, viselkedésüket megfigyelték, különös tekintettel az alábbiakra:

- bánásmód;
- sérülés vagy betegség jelzése esetén hogyan történik az előállított személy orvosi ellátása;
- a külső orvosi vizsgálatra történő kísérést ugyanaz a rendőr végzi-e, mint aki a fogvatartottat előállította;
- a választott orvos általi vizsgálat lehetősége fennáll-e.

A 2018. évi NMM látogatás kiemelt vizsgálati szempontja a kapcsolattartáshoz való jog érvényesülésének vizsgálata volt: a közeli hozzátartozóval vagy harmadik féllel és a védővel való kapcsolatfelvétel lehetősége.

A személyes meghallgatások a személyzet tagjaival folytatott interjúk formájában, előzetesen kidolgozott, iránymutatásként szolgáló kérdéssor alapján valósultak meg, az Előállítóban fogvatartott személy a látogatás idején nem tartózkodott.

A 2023. évi NMM látogatás célja annak megállapítása volt, hogy tapasztalható-e változás a fentiekben.

1.7. Szankciók tilalma

A Jegyzőkönyv 21. cikke értelmében semmilyen hatóság és tisztviselő nem rendelhet el, nem alkalmazhat, nem engedélyezhet, és nem tűrhet el semmilyen személy- vagy szervezet elleni szankciót, ha az illető a nemzeti megelőző mechanizmussal akár valós, akár hamis információkat közölt, és az adott személyt vagy szervezetet semmiféle más jellegű hátrány sem érheti.

⁶ Alapelvek a nemzetközi emberi jogi szabályok alkalmazásáról a szexuális irányultsággal és nemi irányultsággal kapcsolatban, 9. alapelv B. pont

- a) **A látogatás időpontja:** 2018. szeptember 17-18.
A látogatás résztvevői: dr. Mézes Norbert
dr. Rostás Rita
dr. Sárközy István
Tóthné Kiss Klaudia
- b) **A látogatás időpontja:** 2023. szeptember 26-27.
A látogatás résztvevői: dr. Mézes Norbert
dr. Deák-Kondákor Dóra

2. Tényállás és megállapítások

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerint az előállítás rövid időtartamú, legfeljebb 8 órán át tartó fogva tartás, amelyet a rendőri szerv vezetője egy alkalommal, legfeljebb 4 órával meghosszabbíthat. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.⁷

2.1. Az Intézmény alapadatai

A Rendőrkapitányságon előállító helyiségek⁸ és nyomozati cselekmények végrehajtására szolgáló helyiségek találhatóak.

Az első emeleten található a Járőr- és Őrszolgálati Alosztály vezetői irodája és más hivatali helyiségek, a férfi- és női öltözők, a hozzájuk tartozó zuhanyzó, mosdó és WC helyiségek. Ezen a szinten van egy konyha, illetve étkező helyiség.

A második emeleten helyezkedik el a 12 db 2 ágyas vendégszoba, a mosókonyha, egy nagyméretű ebédlő és a kazánház, valamint a Szabállysértési Csoport hivatali helyiségei.

A 4 felújított állapotú előállító helyiség, a szolgálatirányító helyiség, a sportterem, a mozgáskorlátozott WC és a férfi WC az épület földszintjén található.

2.2. Fogvatartotti létszám, telítettség

2.2.1. A 2018. évi látogatás tapasztalatai

A Rendőrkapitányságon 2018.01.01-től 2018.10.28-ig 110 előállított, köztük 97 férfi és 13 nő tartózkodott. Az előállítottak között 19 fiatalkorú, illetve 4 külföldi (2 férfi és 2 nő) volt. Az előállító helyiségekben a látogatáskor fogvatartott nem tartózkodott. A 2018. évben az előállításra használt hivatali helyiség éves átlagos kihasználtsága 33%, a fogva tartás átlagos időtartama személyenként 1,23 óra volt.

A látogatás során az NMM az Objektum telítettsége kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

⁷ Lásd Rtv. 33. § (3) bekezdés

⁸ Szolgálati Szabályzat 2. § 6. pont

2.2.2. A 2023. évi látogatás tapasztalatai

A 2023.01.01-től 2023.09.26-ig terjedő időszakban az előállított személyek száma összesen 7 fő (mind férfi) volt. Külföldi és fiatalkorú nem került előállításra az érintett időszakban. Az előállító helyiségekben a látogatáskor fogvatartott nem tartózkodott. Az előállítások időtartama összesen 16 óra 15 perc volt (átlagos időtartama személyenként kb. 2 óra 30 perc). Az előállítások 5 esetben az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja alapján történtek, amely szerint: „a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható”; 2 esetben pedig az f) pont alapján: „aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani” (előállítások jogcíme).

A látogatás során az NMM az Objektum telítettsége kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.3. Fogvatartott előállítása az Előállítóban

A CPT a rendőrségi fogvatartás kapcsán hangsúlyozza, hogy „a rendőrségi őrizetbe vett személyeket haladék nélkül világosan tájékoztatni kell minden jogukról.”⁹ Az Rtv. 33. § (4) bekezdése értelmében „az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.”

A Szolgálati Szabályzat 31. § (2) bekezdés szerint „A fogvatartott tényleges elhelyezése az előállító egységen belül az előállító helyiségben történik.” A Szolgálati Szabályzat 31. § (7) bekezdése szerint a fogvatartott személy elhelyezésekor „ruházatát támadás vagy önvesszély okozására alkalmas tárgy elvétele céljából a felügyeletet ellátó rendőrnek át kell vizsgálnia. A ruházat átvizsgálását a fogvatartottal ellentétes nemű személy nem végezheti, valamint nem lehet jelen, kivéve, ha az átvizsgálás technikai eszközzel történik.”

A Szolgálati Szabályzat 31. § (3) bekezdése elrendeli, hogy „A rendőrkapitányság (...), valamint a rendőrőrs vezetője köteles a fogvatartott személy biztonságos elhelyezésére szolgáló előállító egységet kijelölni.”

2.3.1. A 2018. évi látogatás tapasztalatai

A Rendőrkapitányságon leggyakrabban bűncselekmény gyanúja, ittas járművezetés vagy tulajdon elleni szabálysértés miatt történt előállítás.

Elfogáskor az előállító járőr tájékoztatta az előállítottat a jogairól, majd kitöltötte az előállításról szóló formanyomtatványt. A kötelező ruházatátvizsgálást az előállított személlyel azonos nemű rendőr végezte. A ruházatátvizsgálást követően letéti jegyzőkönyv készült, amely a fogvatartott személyes tárgyainak átvételét igazolta. Írástudatlan előállított esetében, vagy ha

⁹ CPT/Inf (92) 3, 37. pont

az előállított személy ezeket az iratokat nem volt hajlandó aláírni, az eljáró rendőrök – két hatósági tanú jelenlétében – felolvasták neki.

A járőr felhívja az előállított figyelmét, hogy egy hozzátartozóját értesítheti, megilleti a védelemhez való jog, 5 óra elteltével élelmezésre jogosult, és a rendőri intézkedés, illetve esetleges sérülés miatt panasszal élhet. Külföldiek esetében az előállított személy által ismert nyelven kommunikáló rendőr járt el. Az állomány egyik tagja által sem ismert idegen nyelvek esetén tolmácsot hívtak a fogvatartotthoz.

Az előállítás során a férfiakat a nőktől elkülönítve helyezik el az előállítóknak, a női előállítottak speciális higiéniai igényeit szükség esetén biztosítják.

Ha az előállított személy gyermekkel érkezik, akkor a rendőrök először a kiskorú biztonságos elhelyezéséről gondoskodnak. Amennyiben a gyermek elhelyezését nem sikerülne megoldani, a rendőrök az előállítást megszüntetik.

A fogvatartási hely kihasználtsága rendkívül változó volt. A szolgálatirányító parancsnok szerint általában 2 óránál hosszabb időt nem töltöttek a fogvatartottak az előállító helyiségben. A szabadon bocsátás időpontjáról rendőrök tájékoztatták az előállítottat, illetve igazolást állítottak ki számára az előállítás időtartamáról.

A látogatás során az NMM az előállítás foganatosítása kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.3.2. A 2023. évi látogatás tapasztalatai

A személyi állomány tájékoztatása szerint leggyakrabban családon belüli erőszak, ittas járművezetés és tulajdon elleni szabálysértési ügyekben állítanak elő az Objektumban dolgozó rendőrök. Az előállítás jellemzően úgy zajlik, hogy először a járőrök lepriorálják a személyt, a nagyrendszerekben ellenőrzik, majd következik az előállítás. Egyeztetnek a bírósággal arról, hogy szabálysértési őrizetbe kerüljön-e az előállított. Amennyiben szükséges az őrizet, akkor erről elkészül az őrizetbevételi határozat, majd a közrendvédelmi osztályvezető-helyettes felülvizsgálja az előállítási nyomtatványt, kitöltik a nyilatkozatokat. Ezt követően a személyi állomány meghallgatja az előállított személyt, hogy van-e valamilyen problémája. A vezetőség tájékoztatása alapján amennyiben felmerül az előállítás során, hogy az intézkedés alá vont személy COVID-19 fertőzött, az erre vonatkozó protokoll alapján a tevékenységirányítási központ (a továbbiakban: TIK) meghatározza az intézkedő rendőrök számára a követendő eljárást, azonban mostanában nem volt ilyen eset.

Intoxikált-agresszív személy előállítása kapcsán a kiérkező rendőri egység mindig megerősítést kér és minimum 4 rendőrnek kell tartózkodnia a helyszínen, illetve, amennyiben szükségesnek látják, akkor még a szolgálatirányító is a helyszínre megy, hogy közreműködjön az intézkedésben. Amennyiben fegyveres elkövetőről van szó, akkor a TIK veszi át az irányítást, és értesíti a Terrorelhárítási Központot (a továbbiakban: TEK).

Ön -vagy közveszélyes személy esetében ugyanez az eljárás, hogy megerősítést kérnek az intézkedő rendőrök, de azzal a különbséggel, hogy mentőt is hívnak, és ha az egészségügyi személyzet kéri, akkor még a mentőbe is be kell ülnie minimum 2 rendőrnek, és kísérni a kórházba szállítandó személyt.

Transznemű személy előállítására még nem került sor az Objektumban, ha mégis előfordulna, elkülönítenék más előállítottaktól.

Ha kiskorú van a helyszínen, akkor próbálják felvenni a kapcsolatot a hozzátartozókkal, családdal, vagy eltekintenek az előállítástól és az általános szabályok szerint folytatják le az eljárást. Fogvatékosok előállítása esetén a helyszínen ellenőrzik, hogy az illető esetlegesen fogvatékossággal élő-e, szerepel-e a gondnokoltak nyilvántartásában.

Női előállított esetében a ruházat-átvizsgáláshoz női rendőrt kérnek a helyszínre. A bűnügyi munkatársak között van, aki kapott kiképzést a testüreg átvizsgáláshoz (orvos végzi).

Az előállítottakat az anyanyelvükön, szóban tájékoztatják a jogaikról és írásban is megkapják a tájékoztatást. Az Előállítónak 25 nyelven van idegen nyelvű tájékoztató anyaga. A Bűnügyi Osztályon dolgozó rendőrök közül többen beszélnek szerb, horvát és román nyelven. A közrendesek jellemzően németül és angolul tudnak. Ha egyéb nyelv szükséges akkor a vármegye szerez tolmácsot, aki kimegy szükség esetén a helyszínre is.

A látogatás során az NMM az előállítás foganatosítása kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.4. Elhelyezés, tárgyi feltételek

„A rendőrségi fogvatartásnak alapvetően aránylag rövid időtartamúnak kell lennie. Következésképpen a fogva tartás fizikai körülményeitől a rendőrségi intézményekben nem várhatóak el, hogy olyan jók legyenek, mint más fogvatartási intézményekben, ahol az embereket hosszú ideig tartják. Azonban bizonyos elemi szükségleteket ki kell elégíteni.”¹⁰

„A zárkákat továbbá pihenőeszközzel kell felszerelni (pl. rögzített szék vagy pad), az éjszakára is fogságban tartott személyek számára pedig tiszta matracot és takarókat kell biztosítani.”¹¹

„A rendőrségi zárkák kívánatos mérete – nem minimum értéként értelmezve – a rendőrségi fogva tartás speciális jellegére figyelemmel, hét négyzetméter.”¹²

2.4.1. A 2018. évi látogatás tapasztalatai

Az Objektumban összesen 4 előállító helyiség volt. Háromban korábban felújítási munkálatok zajlottak, ezért a csempeburkolatú előállító helyiségekben újszerű radiátorokat és hőszigetelt ablakokat látott a látogatócsoport. A negyedik, még felújítás alatt álló helyiségben kábelek lógtak ki a frissen vakolt mennyezetből, és a csempepadlón a felszerelésre váró mennyezeti lámpatestek heverték.

A látogatócsoport által szemrevételezett előállító helyiségek méretei:

1. előállító helyiség: 2,90 x 4,9 m = 14,21 m²
2. előállító helyiség: 5,29 x 4,9 m = 25,92 m²

¹⁰ CPT/Inf (92) 3, 42. pont

¹¹ CPT/Inf (92) 3, 42. pont

¹² CPT/Inf (92) 3, 43. pont

Az első előállítóban 3 fekhely, a másodikban 1 fekhely volt. Az utóbbi helyiségben a vészjelző kapcsológombja hiányzott. A természetes megvilágítás megfelelő volt. A harmadik, használaton kívüli előállítóban, ahol a látogatáskor a földszinti vizesblokk felújítási munkálataikhoz szükséges eszközöket tárolták, 4 fekhely volt. Az előállító helyiségekben található fekvőhelyek a maximum 12 óra időtartamú előállítás esetén egy természetesebb ember számára is lehetővé tennék a tartós éjszakai pihenést.

A szolgálatirányító parancsnok elmondta, hogy a fogvatartásra szolgáló helyiségekben egyesével helyezik el az előállítottakat. Nem jellemző, hogy egyszerre 8-10 előállított tartózkodna az Objektumban. Ha több előállított személy lenne, mint előállító helyiség, akkor a folyosón várakoztatnák és őriznék őket. Így tudnák megakadályozni, hogy az előállítottak érintkezzenek egymással.

A fogvatartottak számára rendszeresített WC-t úgy alakították ki, hogy ne legyen a helyiségben olyan tárgy, amivel az érintett személy önmagában vagy a berendezésben kárt okozhatna. Az említett okból, a WC öblítését az előtérből lehetett indítani. Az örök is bementek a fogvatartottal az előtérbe, így nem fordulhatott elő, hogy az előállított kiszakítja a vízvezetékét a falból.

A folyosóról nyíló mozgáskorlátozott WC nem volt akadálymentes és a helyiségben kapaszkodó sem volt. A megtekintett férfi WC-ben a WC-k, piszoárok és mosdók, illetve a vizesblokk állapota megfelelő volt.

A látogatás során az NMM az előállított személyek elhelyezési körülményei kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt, ugyanakkor álláspontja szerint a mozgáskorlátozott WC-t el kell látni a szükséges kapaszkodókkal, illetve biztosítani kell az akadálymentességet.

2.4.2. A 2023. évi látogatás tapasztalatai

A korábbi 4 előállító helyiségből már csak egy előállító helyiség van, a többire nem volt szükség és azokat jelenleg járőr leíróként használják.

A COVID-19 járvánnyal kapcsolatos vezetői intézkedés már nincs érvényben, de ugyanúgy ki vannak rakva a fali fertőtlenítő készülékek az Objektum bejáratainál és a maszkok is rendelkezésre állnak, amennyiben szükséges.

A látogatás során az NMM az előállított személyek elhelyezési körülményei kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.5. Kapcsolattartás, hozzátartozó és védő értesítése

A CPT fontosnak tartja, hogy a fogvatartott a fogva tartás tényéről az általa kiválasztott harmadik felet (családtag, barát, konzulátus) mielőbb értesíthesse, valamint élhessen az

ügyvédhez való jogával és azzal a joggal, hogy orvosi vizsgálatot kérhessen egy általa kiválasztott orvostól.¹³

CPT 12. számú Általános Jelentésének 43. pontja szerint „*a fogvatartottnak azt a jogát, hogy a fogságba kerülésének tényéről harmadik felet értesítsen, minden esetben biztosítani kell a rendőrségi őrizetbe vétel idejétől fogva. A CPT természetesen elismeri, hogy ennek a jognak a gyakorlása során előfordulhat, hogy kivételt kell tenni a rendőrségi nyomozás jogos érdekeinek védelmében. Az ilyen kivételeket azonban pontosan meg kell határozni, időtartamukat be kell határolni, és a hozzájuk folyamodást megfelelő jogvédelmi intézkedések kell, hogy kísérjék (...).*”

A jogi képviselő jelenlétét a szabadságtól való megfosztás kezdetétől biztosítani kell.¹⁴ A CPT 12. számú Általános Jelentésének 41. pontja hangsúlyozza, hogy „*a jogi képviselő a fogvatartottat a fogvatartása első pillanatától kezdve megilleti, figyelemmel arra, hogy a szabadságtól való megfosztást közvetlenül követő időszakban a legnagyobb a fizikai bántalmazás veszélye. A rossz bánásmód megelőzésének alapvető garanciája a jogi képviselőhöz történő hozzáférés. A nyomozás érdeke indokolhatja kivételes esetben, hogy a fogvatartott a saját választott jogi képviselőjével csak bizonyos idő elteltét követően találkozhat, de ilyen esetekben is biztosítani kell egy másik, független jogi képviselő jelenlétét.*”

A CPT 1999. évi magyarországi látogatásáról szóló jelentés ajánlásai szerint biztosítani kell a hozzátartozó vagy a harmadik személy késelem nélkül történő értesítését, továbbá a jogi képviselőhöz történő hozzáférés lehetőségét hatékony módon, a fogva tartás első pillanatától kezdődően. A hozzátartozó értesítésének követelményét a CPT 2009. és 2013. évi látogatásairól készült jelentések ismételten hangsúlyozták.¹⁵

A 2018. évi látogatás időpontjában hatályos Rtv. 18. § (1) bekezdése szerint „*a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát.*”

A 2023. évi látogatás időpontjában hatályos Rtv. 18. § (1) bekezdése szerint „*a fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozója vagy más személy értesítését kérje, ennek érdekében a fogvatartottat nyilatkoztatni kell. A fogvatartott által értesítendőnek megjelölt személy értesítésének kötelezettsége a rendőrséget terheli, az értesítést a rendőrség indokolatlan késelem nélkül teljesíti. Ha az értesítés ténye az eljárás során keletkezett adatok alapján veszélyezteti az intézkedés célját, akkor az értesítést el kell halasztani és akkor kell megtenni, amikor a veszélyeztetés már nem áll fenn. Ha az értesítés ténye nem, de a fogvatartott által megjelölt személy értesítése veszélyezteti az intézkedés célját, akkor őt fel kell hívni arra, hogy más személyt jelöljön meg. Ha a fogvatartott olyan más személyt jelölt meg, akivel kapcsolatban az értesítésnek nincs akadálya, a rendőrség az utóbb megjelölt személyt értesíti. Ha a fogvatartott kiskorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul*

¹³ CPT/Inf (92) 3, 37. pont

¹⁴ CPT/Inf (2014) 13, 23. pont.

¹⁵ CPT/Inf (2001) 2, 30. pont, CPT/Inf (2010) 16, 23. pont, CPT/Inf (2014) 13, 22. pont.

értesíteni kell törvényes képviselőjét. Ha a fogvatartott esetében a büntetőeljárás vagy a szabálysértési eljárás szabályai alkalmazásának van helye, az ezen eljárásokra vonatkozó különös rendelkezések szerint kell eljárni.”.

2.5.1. A 2018. évi látogatás tapasztalatai

A vezetői tájékoztatás szerint a rendőrök az elfogás helyszínén általában nem tudják, hogy mi lesz az intézkedés vége, ezért a fogvatartott a hozzátartozó, illetve harmadik személy értesítéséhez való jogát ott még nem gyakorolhatja. Az intézkedő rendőröknek ügyelniük kell arra, hogy a fogvatartott olyan személyt, vagy olyan módon ne értesítsen, amivel az eljárás eredményességét veszélyezteti.

Egy szabálysértési területen dolgozó rendőr elmondta, ha az eljárást nem veszélyezteti, az eljáró rendőr még a helyszínen értesíti a hozzátartozókat az előállításról. Szabálysértéses ügyekben formanyomtatványon kell nyilatkoztatniuk a fogvatartott személyt, hogy kíván-e valakit értesíteni. A többi előállított az értesítéshez való jogával a rendőrségi objektumba történő megérkezését követően akár a saját, akár a szolgálatirányító parancsnoknál lévő mobiltelefon útján élhet. Ha az előállított nem ismeri a telefonszámot, a járőr az általa megjelölt személyt a lakcímén értesíti. Fiatalkorú előállításakor a törvényes képviselő értesítése kötelező.

Szabálysértési eljárásban a szabálysértési csoport beosztottjai, bűncselekmény gyanúsítottja esetében a bűnügyi területen dolgozó rendőrök rendeltek ki védőt. A szabálysértési csoport a kirendelhető védők listájáról választhatott ügyvédet.

A látogatás során az NMM a hozzátartozó, illetve a védő értesítése kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.5.2. A 2023. évi látogatás tapasztalatai

A vezetői tájékoztatás alapján az előállított maga telefonálhat a kiértesítésnél a szolgálati vagy a saját mobiljáról. Ha kiskorú van a helyszínen, akkor próbálják felvenni a kapcsolatot a hozzátartozókkal, családdal, vagy eltekintenek az előállítástól, és az általános szabályok szerint folytatják le az eljárást. Fiatalkorú esetében a törvényes képviselőt telefonon kiértesítik, ha nem érik el, akkor eltekintenek az előállítástól. Külföldi esetében értesítik a külképviseletet. A külföldi előállítottak egy része jellemzően a konzult vagy egy kapcsolattartó személyt keres, de másik részük kifejezetten csak a nagykövetséggel akarja felvenni a kapcsolatot. Általában ügyvédet nem értesítenek, mert az előállítottak nem kérik.

A látogatás során az NMM a hozzátartozó, illetve a védő értesítése kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.6. Előállítottak szállításának körülményei

A CPT több jelentésében¹⁶ hangsúlyozza, hogy a megfélemlítés és a fizikai bántalmazás veszélye közvetlenül az őrizetbe vétel után a legnagyobb, a rendőrségi objektumba szállítás során is érheti rossz bánásmód, például bántalmazás vagy fenyegetés a fogvatartottakat.

2.6.1. A 2018. évi látogatás tapasztalatai

Az előállításokat többnyire a közrendvédelmi járőrök végezték. Előfordult, hogy a gyorsított eljárásban a szabálysértési csoport beosztottjai, nem pedig a rendőrségi járőr állította elő a fogvatartottakat. Fogvatartott-szállító gépjármű hiányában, a rendőrök a szolgálati gépkocsival szállítják a fogvatartottakat. Több, intézkedés alá vont személy szállítása esetén a közrendvédelmi osztály kisbuszát vették igénybe. A rendőrségi objektum udvarán látott szolgálati kisbusz újszerű állapotú volt.

A látogatás során az NMM a fogvatartottak szállítási körülményei vonatkozásában alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.6.2. A 2023. évi látogatás tapasztalatai

A vezetőség elmondta, hogy gyakran más rendőrkapitányságok is kísérnek be fogvatartottat az Előállítóba. A fogvatartottakat a rendőrök rendészeti szolgálati gépkocsikkal szállítják.

Egyetlen személy előállításához 1 járőrpár kell. Egy 8 személyes kisbusszal is rendelkezik a rendőrségi objektum, de minden további előállított kíséréséhez plusz 1 rendőrnek kell jelen lenni, mivel a létszámfölnyre vonatkozó előírást be kell tartaniuk.

A látogatás során az NMM a fogvatartottak szállítási körülményei vonatkozásában alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.7. Előállított személyek orvosi ellátása

A CPT 12. számú Általános Jelentésében fejti ki, hogy „*az orvoshoz jutás jogának magában kell foglalnia a fogvatartottnak azt a jogát, hogy kívánsága szerint olyan orvos vizsgálja meg, akit ő maga választott (...).*”¹⁷ Amennyiben a fogvatartottak kezelése a rendőrhatalóság által biztosított orvos feladata, a rossz bánásmód megelőzése érdekében biztosítani kell, hogy a fogvatartott az általa kiválasztott orvos vizsgálatát is kérhesse.¹⁸ „*A rendőrségi fogvatartott személyek minden orvosi vizsgálatát a rendvédelmi személyzet hallótávolságán kívül, illetve ha az érintett orvos másképp nem kéri az adott esetben, a*

¹⁶ CPT 21. általános jelentés [CPT/Inf (2011) 28] 19. pont

¹⁷ CPT/Inf (2002) 15, 42 pont

¹⁸ CPT/Inf (92) 3, 36. és 37. pont

személyzet számára nem látható módon kell elvégezni.”¹⁹ A rendőrség által fogvatartott személyek orvosi vizsgálatát úgy kell elvégezni, hogy azt rendőrtisztek ne hallják, és lehetőleg ne is lássák.²⁰

Az ORFK utasítás 8. pontja szerint „amennyiben az őrzés- és személybiztonsági követelményeket nem sérti, a fogvatartott vagy az orvos kérésére lehetőséget kell adni arra, hogy az orvosi vizsgálat, illetve kezelés alatt az őrszemélyzet halló- és lehetőség szerint látótávolságon kívül legyen. Ebben a kérdésben a döntés - a fogvatartottat az orvosi vizsgálatra átkísérő, vagy jelenlévő hatóság munkatársának egyetértésével - az őrparancsnok hatáskörébe tartozik.”

Az Rtv. 17. § (2) bekezdése értelmében „a rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére - amint ez lehetséges - segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.”

Az Rtv. 18. § (2) bekezdése szerint „a rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni.”

A szabadságuktól az Rtv. 33. § (3) bekezdése alapján, előállítás címén megfosztott személyek kapcsán a Szolgálati Szabályzat 31. § (7) bekezdése mindössze annyit ír elő, hogy „elhelyezéskor a fogvatartottat nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról. Betegség vagy sérülés esetén orvosi ellátásban kell részesíteni...”

2.7.1. A 2018. évi látogatás tapasztalatai

A sérült, beteg, illetve az előállításkor intoxikált vagy agresszív személyt orvoshoz vitték, vagy mentőt hívtak hozzá, illetve szükség esetén elhozták a gyógyszert. Amennyiben az ön- vagy közveszélyes előállítottat vizsgáló orvos az elsődleges tüneteket megerősítette, biztonsági intézkedés során²¹ a Pécsi Tudományegyetem Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinikára vitték a rendőrök.

Az előállítást végző rendőr kísérte orvosi vizsgálatra a fogvatartottat. Miután nem lehet tudni, hogy például olyan esetekben, amikor kényszerrel kell vért venni tőle, a fogvatartott hogyan viselkedik, a kísérő rendőr az orvosi vizsgálat alatt a rendelőben tartózkodik.

A megkérdezett rendőri vezető szerint még nem volt rá példa, hogy az előállított személy a saját orvosának vizsgálatát kérte volna, de igény esetén a rendőrök képesek a kérésnek eleget tenni. Esetenként az intézkedő rendőrök munkáját megkönnyítené, ha a saját orvosa vizsgálná meg a fogvatartottat.

A szolgálatirányító parancsnok azt mondta el, hogy sérülés, betegség esetén van mód orvosi vizsgálatra, de a „kívánságokat” nem veszik figyelembe, „nem válogathat az előállított”.

¹⁹ (CPT/Inf (2002) 15, 42. pont

²⁰CPT/Inf (92) 3, 38. pont

²¹ Lásd az Rtv. 37. § b),c) és d) pontjait

Külsérelmi nyom esetén az előállítottat nyilatkoztatták, hogy miként szerezte a sérülését, majd a rendőrök látlelet felvétele céljából az orvosi ügyeletre szállították. Amennyiben az orvos véleménye szerint a fogvatartott további ellátására volt szükség, akkor a Pécsi Tudományegyetem Sürgősségi Klinikára szállították.

A fogvatartott egészségügyi adatait is tartalmazó dokumentumokat, a többi iratokkal együtt egy zárt páncéldobozban tárolták, amelyhez csak az osztályvezetőnek és az alosztályvezetőnek volt hozzáférése.

Veszélyeztette az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében meghatározott személyes adatok védelméhez fűződő jog érvényesülését, hogy a panasz vagy sérülés esetén szükséges orvosi vizsgálat során az orvos és fogvatartott közötti bizalmas kommunikációt a kísérést végrehajtó rendőrök is hallhatták.

2.7.2. A 2023. évi látogatás tapasztalatai

A személyi állomány tájékoztatása szerint ön-és közveszélyes személynél értesítik az Országos Mentőszolgálatot, és általában a sürgősségi osztályig kísérik. A beszállításkor rögtön nyilatkoztatják az előállítottat a sérüléseiről. A sérülés jellege alapján az előállítottat elviszik az orvoshoz, munkaidőben (8:00-16:00 óráig) a Pécsi Tudományegyetem Klinikai Központ Siklósi Kórházba, 16:00 óra után pedig az orvosi ügyeletre, ami a Pécsi Tudományegyetem Sürgősségi Klinika. A vizsgálat során bent van a rendőr halló- és látótávolságban, de elfordul, ha olyan jellegű a vizsgálat.

A személyi állomány másik tagja előadta, hogy a külső orvosi rendelőben paraván mögött vizsgálja meg az orvos a fogvatartottat, és nem minden esetben van bent a rendelőben a rendőr. Akkor van bent a vizsgálat alatt, ha erőszakos jellegű az elkövetés, illetve, ha valamilyen bántalmazásos ügyben történt az előállítás, az esetek 99 %-ban pedig utóbbi miatt történik az előállítás.

Ha felírja az orvos az előállított gyógyszereit, akkor a rendőrök kiváltják a letéti pénzből (500 Ft letét van a szolgálatparancsnoknál), de a saját gyógyszereit nem viheti be a fogdára.

Páncélszekrényben tartják az előállítotttra vonatkozó egészségügyi dokumentációt, ami az ügyeletes parancsnok irodájában van, illetve a ROBOTZSARU adatbázisával dolgoznak az eljáró rendőrök.

Veszélyeztette az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében meghatározott személyes adatok védelméhez fűződő jog érvényesülését, hogy a panasz vagy sérülés esetén szükséges orvosi vizsgálat során az orvos és fogvatartott közötti bizalmas kommunikációt a kísérést végrehajtó rendőrök is hallhatták.

2.8. Bánásmód az Előállítóknban

A CPT 12. számú Általános Jelentésének 47. pontja szerint „*a rendőrségi fogvatartottak számára megfelelő illemhelyet kell biztosítani kulturált színvonalon, és kielégítő tisztálkodási*

lehetőséghez kell jutniuk. Közvetlenül álljon rendelkezésükre ivóvíz, és megfelelő időben étkezést kell biztosítani számukra, naponta legalább egyszer teljes értékű étellel (...).”

A Szolgálati Szabályzat 31. § (11) bekezdése értelmében *„a személyi szabadság korlátozásának első 5 óráját követően az intézkedést fogvatartó rendőri szerv gondoskodik a fogvatartott személy étellel történő ellátásáról. A fogvatartott személy étkezése az előállító helyiségben történik.”*

2.8.1. A 2018. évi látogatás tapasztalatai

A vezető beszámolója szerint a bántalmazás, embertelen bánásmód megelőzésére pszichológiai tréningeket tartottak az állományban. A rendőrségi objektumban LMBTQ személyt még nem állítottak elő, de több előállító helyiséggel rendelkeznek, így szükség esetén meg tudják oldani a biztonságos elhelyezést.

Egy közrendvédelmi területen dolgozó rendőr elmondta, hogy 5 óra elteltével kötelező az előállított számára ételmezt biztosítani. Ha az előállított szomjas vagy éhes, akkor is biztosítottak számára ételmezt, ha az előállítástól számított 5 óra még nem telt el. Ilyen esetekben a közeli boltban, a rendőrség költségére vásároltak a fogvatartott számára ételmezt.

A rendőrök a fogvatartottakat 20-30 percenként ellenőrizték, illetve kamerával is figyelték az előállítóban elhelyezett személyeket, akik szükség esetén jelzőgombbal vagy kopogással tudtak jelezni az őrszemélyzetnek.

A látogatás során az NMM a bánásmód kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.8.1. A 2023. évi látogatás tapasztalatai

A rendelkezésre álló letéti pénzből veszik meg a rendőrök a női higiénés termékeket, amennyiben erre szükség van, illetve az étkezési igényt, esetlegesen a speciális étrendet is biztosítani tudják. Amennyiben az előállított személy azt nyilatkozza, hogy például 1 hete nem evett, nem várják meg az előírás szerinti 5 órát, hanem vesznek számára ételmezt. Az előállítottak a rendőrök kíséretében kimehetnek dohányozni.

A látogatás során az NMM a bánásmód kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.9. Kényszerítő eszközök használata az Előállítóknál

Az Rtv. 15. § (2) bekezdése alapján *„több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.”*

Az Rtv. 16. § (1) bekezdése szerint *„a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával*

alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége nélkül is biztosítható.”

A Szolgálati Szabályzat 39. § (1) bekezdése értelmében *„az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan.”*

A Szolgálati Szabályzat 39. § (2) bekezdése előírja az eljáró rendőr számára, hogy az intézkedés alá vont személy magatartása szempontjából, hogyan tegyen különbséget. Meghatározza, hogy mi tekinthető passzív ellenszegülésnek, aktív ellenszegülésnek vagy támadó magatartásnak.

A Szolgálati Szabályzat 39. § (3) bekezdése alapján *„a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie:*

a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint

b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.”

A Szolgálati Szabályzat 41. § (5) bekezdés második mondata szerint *„tilos a bilincs olyan módon való használata, amely indokolatlanul fájdalmat, sérülést okoz vagy jellegénél fogva megalázó.”*

A Szolgálati Szabályzat 41. § (6) bekezdése alapján *„a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy*

a) a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha

aa) a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől,

ab) az érintett személy szállítása, átkísérése nem az arra a célra kialakított járműben történik,

ac) az érintett személyt a rendőr egyedül állítja elő,

kivéve, ha az intézkedésben érintett kezei az erre a célra kialakított övhöz vannak bilincselve.”

A CPT által 2018-ban kiadott, a fogvatartottak szállítására vonatkozó elvárásait tartalmazó összefoglaló anyagban, a fogvatartottak hátrabilincselésére vonatkozóan megállapította, hogy az a kényelmetlenség és a sérülés kockázatára figyelemmel kerüendő.²²

2.9.1. A 2018. évi látogatás tapasztalatai

A személyi állomány egyik tagja elmondta, hogy az előállítás során tájékoztatják az előállított személyt az intézkedés következményeiről.

A szolgálatirányító parancsnok tájékoztatása szerint, ha az előállított személy együttműködő magatartást tanúsított, akkor a rendőri intézkedés során bilincselést nem

²²CPT Transport of detainees Factsheet June 2018 (A CPT elvárásai a fogvatartottak szállításával összefüggésben), CPT/Inf (2018) 24, 3. pont

alkalmaztak. Az agresszív előállítottat viszont megbilincseltek a rendőrök és a bilincs az intézkedés végéig az előállítottan maradt. Kényszerítő eszköz alkalmazását minden esetben megelőzte a felszólítás és figyelmeztetés a törvény nevében kifejezést is használva. Leggyakrabban bilincset és testi kényszert alkalmaztak. Hangsúlyozta, hogy olyan eszközt kell alkalmazni az eljáró rendőröknek, ami a legkisebb sérelmet okozza.

Egy körzeti megbízott azt közölte, hogy amennyiben a fogvatartott agresszív, akkor előzetes figyelmeztetés után alkalmaznak vele szemben kényszerítő eszközt, testi kényszert, bilincset, gázspray-t vagy gumibotot. Az együttműködő fogvatartottat nem bilincselik meg.

A személyes szabadság korlátozásáról szóló 10 db megvizsgált jelentés szerint 6 esetben nem alkalmaztak kényszerítő eszközt az eljáró rendőrök, 2 esetben az előállított személy együttműködő magatartása miatt nem volt szükség bilincselésre. A további 4 esetben kényszerítő eszközként bilincselés történt. Két esetben nem volt megfelelő az alkalmazott korlátozó eszköz indokoltságának Rtv. szerinti minősítése. Az eljáró rendőrök az intézkedés alá vont személy ellenállása, illetve agresszív viselkedése miatt a szökés megakadályozását jelölték meg a bilincs használat indokaként. Szökésre, vagy annak kísérletére vonatkozó adatok az előállítások végrehajtásáról készült jelentésekben azonban nem voltak.

Az Rtv. 48. §-a alapján a rendőr meghatározott célból, vagyis a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy *„önkárosításának megakadályozására,²³ támadásának megakadályozására,²⁴ szökésének megakadályozására,²⁵ ellenszegülésének megtörésére”²⁶* alkalmazhat bilincset.

A látogatás során az NMM a kényszerítő eszközök vonatkozásban alapvető joggal összefüggő visszasságra utaló körülményt nem észlelt, azonban felhívja a figyelmet arra, hogy a személyes szabadságot korlátozó intézkedések rutinszerű adminisztrációja helyett, a személyes szabadságot korlátozó intézkedések adminisztrációja során nagyobb körültekintéssel járjon el a rendőri állomány.

2.9.1. A 2023. évi látogatás tapasztalatai

A vezetőség elmondta, hogy a kísérés során a személy előéletétől függ a kényszerítőeszköz használata. Sok esetben ismerik az intézkedés alá vontakat, mert visszatérően kell intézkedni velük szemben. A kényszerítő eszközök közül általában bilincset alkalmaznak, a testi kényszer ritka. Van rendszeresített elektromos tézer, de még nem használták. Kényszerítő eszközök alkalmazásának naplója a Rendőrkapitányságon nincs. A Baranya Vármegyei Főügyészség törvényességi vizsgálatot folytatott a rendőrségi előállítás során kényszerítő eszközként alkalmazott bilincshasználat gyakorlatáról. A 2023. január 1 – 2023. március 31. közötti időszakot vizsgálták. A vizsgálat célja az volt, hogy az intézkedő rendőrök betartják-e az előállítások során kényszerítő eszközként alkalmazandó bilincs használatára vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket. Véletlenszerűen választottak húsz,

²³ Rtv. 48. § a) pont

²⁴ Rtv. 48. § b) pont

²⁵ Rtv. 48. § c) pont

²⁶ Rtv. 48. § d) pont

kényszerítő eszközként bilincseléssel járó rendőri intézkedést. Ezek többségében a bilincshasználat oka a szökés megakadályozása volt. A vizsgálat arra az eredményre jutott, hogy a bilincsek alkalmazása jogszerű volt és sérülést, anyagi kárt nem okozott. A bilincselések ellen az érintettek panaszt nem terjesztettek elő.

A látogatás során az NMM a kényszerítő eszközök vonatkozásban alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.10. Személyzet, munkavégzési körülmények

2.10.1. A 2018. évi látogatás tapasztalatai

Az Objektumban a Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály Járőr- és Őrszolgálati Alosztálya és a Közrendvédelmi Osztály Szabálysértési Csoportja működött. Az épületben dolgozó 30 hivatásos állományú rendőr munkavégzését 1 ügykezelő és 3 takarító (1 állandó és 2 közfoglalkoztatott) segítette. A hivatásos állomány 13 járőrből, 3 körzeti megbízottból, 6 szolgálatirányító parancsnokból, 6 szabálysértési csoportban dolgozó rendőrből és 1 osztályvezetőből állt, beleértve a Közrendvédelmi Osztály Járőr és Őrszolgálati Alosztályának vezetőjét. Az állománytábla fel volt töltve, létszámhiány nem volt.

A hivatali szobákban két személy dolgozott, a hőmérséklet elfogadható volt, csakúgy, mint a bútorok állapota.

A szolgálatirányító parancsnok 22 éve dolgozott a rendőrségnél. Váltásos munkarendben, 12/24, 12/48 órás váltásokban adott szolgálatokat.

Egy közrendvédelmi területen dolgozó rendőr 2012 óta teljesített szolgálatot váltásos munkarendben. Előfordult, hogy túlórája keletkezett, ilyenkor ennek pénzben történő megváltását választotta. Nem volt megterhelő számára ez a munkarend. A munkavégzési körülményeket elfogadhatónak tartotta.

Egy másik meghallgatott rendőr elmondta, hogy túlóráznia a látogatás idején nem kellett, korábbi túlórái kapcsán eldönthette, hogy pénzben vagy szabadidőben kéri a megváltását. A munkavégzési körülményekkel elégedett volt. Az együtt dolgozók személye változhatott, de voltak állandó járőrpárok. Neki is volt állandó „párja”. Hatékonyabb a munkavégzés, ha bizalmi kapcsolat van a rendőrök között, akik kérhetik a szolgálat tervezésekor, hogy együtt kerüljenek beosztásra.

Egy másik rendőr szerint egyre kevesebben látták a hivatásos szolgálatban a „jövőt”. A fiatalok számára már nem volt igazán vonzó ez a pálya, sokan inkább külföldre mentek dolgozni. Számára a betöltött pozíciója előnyös, a munkájával elégedett volt. Egyre több volt viszont a „sallang” papír munka, sokszor a rendőri állomány végezte a postázást, amit a tényleges munka rovására kellett végrehajtaniuk meglátása szerint. Közölte azt is, hogy az átlagtól eltérő, minőségi munkakörülményeket alakítottak ki ebben az épületben, van étkező, zuhanyzók és megfelelő számú öltöző áll a rendőrök rendelkezésére.

Fizikai alkalmassági felmérés évente, pszichológiai szűrés két évente van kötelezően a rendőröknek. Szupervízió nem volt a rendőri állomány számára, azonban a pszichológust bármikor felkereshették.

Rendszeresek voltak a szakmai továbbképzések, a rendőrök leginkább az interneten elérhető kreditpontos képzéseket végezték el, de helyi szervezésben is tartottak továbbképzéseket számukra. Az elrontott intézkedések tapasztalatain alapuló esettanulmányok ismertetése rendszeres volt, hogy ezekből tanuljon az állomány. Ezeket az eseteket megyei és országos szinten is közzétették, hogy a rendőrök az intézkedések során ne kövessék el ugyanazokat a hibákat.

Havi terv szerint teljesítették a személyes jelenléteket igénylő vagy e-learning képzéseket. Legutóbb az elővezetés szabályairól volt szó és egy informatikai képzést is szerveztek a rendőrök számára, illetve az intézkedéstaktikai képzés során a gyakorlati bemutatót az épület tornatermében tartották. Az OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus tevékenységéről videós oktatási anyagot is bemutatottak, mégis több beosztott nem ismerte az OPCAT rövidítést.

A kulturált állapotú, nemek szerint elkülönített személyzeti öltözők, amelyekhez zuhanyzó, mosdó és WC is tartozott, az épület első emeletén voltak. A személyzet rendelkezésére állt az emeleten egy modern, jó állapotú konyha, kávéfőzővel, mikrohullámú sütővel és hűtővel felszerelve. Újszerű bútorzatot, illetve étkező asztalokat és székeket látott itt a látogatócsoport. Az egyik szabálysértési előadó elmondta, hogy otthonról hozza be az ételt vagy rendel, amit a modern konyhában meg tud melegíteni. A kijelölt dohányzó hely az épület udvarán található.

A látogatás során a munkavégzési körülmények kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságot nem észlelt, azonban az NMM felhívja a figyelmet arra, hogy az állomány képzését ki kell egészíteni az ENSZ és az Európa Tanács által kiadott emberi jogi egyezmények fogvatartottakra irányadó szabályaival.

2.10.2. A 2023. évi látogatás tapasztalatai

A Rendőrkapitányság Közlekedési- és Közrendvédelmi Osztálya található jelenleg az Objektumban. A látogatás napján az Objektumban összesen 20-an vannak szolgálatban, beleértve az ügykezelőket és a parancsnokokat is. A járőrök létszáma 10 fő.

A vezetőség tájékoztatása szerint túlórákat csak abban az esetben engedélyeznek, ha valamilyen oknál fogva az intézkedést nem tudják befejezni. Ebből kifolyólag a túlórák száma csak minimális óraszámban jelentkezik. Hivatali munkaidőn túl az előállítottak meghallgatásait a járőrök végzik a járőrgépelő helyiségben. A Rendőrkapitányság másik épületében van, az Objektumban azonban nincs arra lehetőség, hogy rögzítsék a meghallgatásokat és kihallgatásokat.

Összesen kb. 2-3 üres státuszuk van. Egy segédelőadói és egy járőrvezetői státusz hiányzik. A fluktuáció mértéke minimális.

A képzéssel kapcsolatban a parancsnok elmondta, hogy minden hónapban van képzési nap és intézkedés-taktikai nap. Sok esetben a reggeli eligazításokon beszélnek át a kollégákkal, például az okos eszközök használatát az intézkedések során. Speciális képzés a kihallgató személyeknek nincs, de az éves képzési tervükben szerepelt emberjogi képzés az ilyen jellegű esettanulmányok elemzése során. A bűnügyi munkatársak között van speciálisan kiképzett kihallgató a gyerekekhez és a sérültekhez. Évente vizsgáznak a kísérés és a fogvatartás

szabályaiból, de volt képzés a hozzátartozók közötti erőszak, e-ügyintézés kapcsán, megalázó bánásmód megelőzésével kapcsolatban is, valamint helyi képzéseket is szerveznek. Emellett a személyi állomány rendszeresen kap a parancsnoktól esettanulmányokat, például FRP-s döntéseket²⁷, központi anyagokat. Az állományban van olyan kolléga, aki megkapta a „police-medicine” képzést, de még eddig nem volt szükség a tudására. A hivatalos személy elleni erőszak vagy bántalmazás hivatalos eljárásban típusú ügyek kapcsán viszont speciális képzésen vett részt az állomány.

Jelenleg az állomány tagjával szemben nincs az előállított személyekkel való bánásmóddal összefüggésben fegyelmi eljárás. Ennek elkerülése érdekében folyamatosan egyeztetnek erről az állománnyal, és eligazítják őket.

A helyi panaszmechanizmus úgy érvényesül, hogy a fogvatartott 0-24 óráig panaszt tehet a rendőri intézkedések ellen, amit a közbiztonsági parancsnok vizsgál ki. Ha ennek kapcsán azonnali intézkedésre van szükség, akkor a TIK-nek és az ügyeletes parancsnoknak is jelentik a problémát.

A személyi állomány a munkakörülményeket kifejezetten jónak tartja. Pszichológus igénybevételére van lehetőségük.

A látogatás a munkavégzési körülmények kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságot nem észlelt, azonban az NMM felhívja a figyelmet az üres státuszok feltöltésének szükségességére, mivel így csökkenthető az állomány meglévő tagjaira nehezedő esetleges többlet munkateher.

3. Összefoglalás

3.1. A 2018. évi látogatás tapasztalatai

A látogatás időpontjában az ellenőrzött Objektumban nem volt fogvatartott, ezért a látogatócsoport a személyzet tagjaival készített interjúkat.

A látogatócsoport az Objektum telítettsége és az előállítás foganatosítása kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

A látogatócsoport az előállított személyek elhelyezési körülményei kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt, ugyanakkor álláspontja szerint a mozgáskorlátozott WC-t el kell látni a szükséges kapaszkodókkal, illetve biztosítani kell az akadálymentességet.

A látogatócsoport a hozzátartozó, illetve a védő értesítése kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

A látogatócsoport a fogvatartottak szállítási körülményei vonatkozásában alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

²⁷ A Független Rendészeti Panasztestület (FRP) 2020. február 27-ét megelőzően vizsgálta az Rtv. 92. §-a alapján benyújtott panaszokat. Ezt a feladatot jelenleg az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala elkülönült szervezeti egysége, a Rendészeti Főigazgatóság látja el az Ajbt. III/B. Fejezetének szabályai szerint.

Az NMM megállapította, hogy veszélyeztette az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében meghatározott személyes adatok védelméhez fűződő jog érvényesülését, hogy a panasz vagy sérülés esetén szükséges orvosi vizsgálat során az orvos és fogvatartott közötti bizalmas kommunikációt a kísérést végrehajtó rendőrök is hallhatták.

A látogatócsoport a bánásmód kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

A látogatás során az NMM a kényszerítő eszközök vonatkozásban alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt, azonban felhívja a figyelmet arra, hogy a személyes szabadságot korlátozó intézkedések rutinszerű adminisztrációja helyett, a személyes szabadságot korlátozó intézkedések adminisztrációja során nagyobb körültekintéssel járjon el a rendőri állomány.

A látogatás során a munkavégzési körülmények kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságot nem észlelt, azonban az NMM felhívja a figyelmet arra, hogy az állomány képzését ki kell egészíteni az ENSZ és az Európa Tanács által kiadott emberi jogi egyezmények fogvatartottakra irányadó szabályaival.

3.1. A 2023. évi látogatás tapasztalatai

Az ismételt látogatás időpontjában sem tartózkodott fogvatartott az ellenőrzött Objektumban, ezért a látogatócsoport a személyzet tagjaival készített interjúkat.

A látogatócsoport az Objektum telítettsége és az előállítás foganatosítása kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

A látogatócsoport az előállított személyek elhelyezési körülményei kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

A látogatócsoport a hozzátartozó, illetve a védő értesítése kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

A látogatócsoport a fogvatartottak szállítási körülményei vonatkozásában alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

Az NMM megállapította, hogy veszélyeztette az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében meghatározott személyes adatok védelméhez fűződő jog érvényesülését, hogy a panasz vagy sérülés esetén szükséges orvosi vizsgálat során az orvos és a fogvatartott közötti bizalmas kommunikációt a kísérést végrehajtó rendőrök is hallhatták.

A látogatócsoport a bánásmód kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

A látogatócsoport a kényszerítő eszközök vonatkozásban alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

A látogatás a munkavégzési körülmények kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságot nem észlelt, azonban az NMM felhívja a figyelmet az üres státuszok feltöltésére.

4. Ajánlások, javaslatok

A látogatás megállapításaival összefüggésben az Ajbt. 32. § (1) bekezdése alapján *felkérem a Siklósi Rendőrkapitányság vezetőjét*, hogy

1. a személy- és őrzésbiztonsági szempontokra is figyelemmel, lehetőség szerint kerüljék el az előállított személy orvosi vizsgálatánál, hogy az orvos és a fogvatartott közötti bizalmas kommunikáció során a kísérő rendőr halló- és látótávolságon belül legyen;
2. intézkedjen, hogy a kényszerítő intézkedésekről készült jelentések adminisztrációja során a rendőri állomány nagyobb körültekintéssel járjon el;
3. tegye meg a szükséges intézkedéseket az üres álláshelyek betöltése érdekében.

Budapest, 2026. *február 16.*

Dr. Juhász Imre